

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2010-2011

---

5 MAI 2011

**Proposition de loi modifiant
le Code pénal en matière d'avortement**
(Déposée par M. Bart Laeremans et consorts)

DÉVELOPPEMENTS

La législation actuelle dispose qu'en cas d'interruption de grossesse, aucun médecin, infirmier ou auxiliaire médical n'est obligé de concourir à un avortement. Le médecin qui refuse de procéder à une telle intervention est tenu d'en informer l'intéressée lors de sa première visite. On part donc actuellement du principe que les médecins, infirmiers et auxiliaires médicaux sont d'accord de concourir à un avortement, à moins qu'ils s'y refusent expressément. La logique de ce principe implique que les personnes qui ne désirent pas concourir à un avortement doivent adopter une démarche active: elle doivent prendre position publiquement et, par conséquent, «se mouiller».

Il arrive que, dans le cadre de la formation qui leur est dispensée, on demande à de futurs médecins ou infirmiers de concourir ou d'assister à une interruption de grossesse. Bien qu'il soit loisible aux intéressés, des jeunes pour la plupart, de refuser, cette réglementation implique qu'ils manifestent expressément leur opposition à l'acte abortif. On peut parfaitement imaginer qu'ils soient intimidés ou craignent que leur refus puisse avoir une influence négative sur le rapport de stage que feront leurs professeurs. Ils pourraient dès lors, par crainte des conséquences, se sentir obligés de s'associer à des pratiques que leur conscience réprouve.

Il est dès lors souhaitable d'inverser la situation actuelle et de prévoir dans la loi que ce ne sont pas les personnes formellement opposées à l'avortement qui doivent manifester leur refus de concourir à un acte abortif, mais que ce sont ceux qui sont disposés à

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2010-2011

---

5 MEI 2011

**Wetsvoorstel tot wijziging van
het Strafwetboek inzake abortus**
(Ingediend door de heer Bart Laeremans c.s.)

TOELICHTING

De huidige wetgeving bepaalt dat in geval van zwangerschapsafbreking geen enkele geneesheer, verpleger of lid van het paramedisch korps gedwongen kan worden medewerking te verlenen aan een abortus. De geneesheer die weigert een dergelijke ingreep te verrichten, moet de vrouw bij haar eerste bezoek in kennis stellen van zijn weigering. In de huidige toestand wordt er bijgevolg van uitgegaan dat geneesheren, verplegers en leden van het paramedisch korps instemmen met medewerking aan abortus tenzij zij zich hiertegen uitdrukkelijk verzetten. Dit vereist dat diegenen die niet willen deelnemen aan abortus een actieve daad stellen. Zij moeten in het openbaar een positie innemen en bijgevolg «de nek uitsteken».

Het komt voor dat aan mensen die een opleiding volgen voor geneesheer of verpleger, in het kader van hun opleiding gevraagd wordt te assisteren of aanwezig te zijn bij een zwangerschapsafbreking. Hoewel de betrokkenen, die veelal jongeren zijn, dit mogen weigeren, vereist deze regeling dat zij zich uitdrukkelijk tegen abortus verzetten. Het is niet denkbeeldig dat betrokkenen zich geïntimideerd voelen of dat zij vrezen dat hun verzet een nadelige invloed kan hebben op de beoordeling van hun opleiding door hun professoren en leraars. Hierdoor zouden zij zich, uit vrees voor nadelige gevolgen, verplicht kunnen voelen mee te werken aan praktijken die eigenlijk tegen hun geweten ingaan.

Het verdient daarom aanbeveling de bestaande situatie om te keren in die zin dat niet zij die zich tegen abortus verzetten uitdrukkelijk kennis moeten geven van hun weigering hieraan mee te werken, maar wel dat zij die bereid zijn om mee te werken aan het

concourir à une interruption de grossesse qui doivent le signaler. De cette manière, personne ne se sentira plus obligé de s'associer à des pratiques qui heurtent sa conscience.

Si ce n'est dans les cas et conditions prévus explicitement par la loi, l'interruption de grossesse constitue d'ailleurs toujours une infraction en vertu du Code pénal. Il est dès lors logique de considérer tacitement que les médecins, les infirmiers et les auxiliaires médicaux refusent de concourir à un avortement, sauf s'ils font savoir expressément qu'ils y sont disposés.

C'est la raison pour laquelle la présente proposition vise à modifier l'article 350, alinéa 2, 6°, du Code pénal et à prévoir que toute personne qui concourt ou assiste à une interruption de grossesse doit avoir marqué préalablement son accord par écrit. Afin d'éviter qu'une personne soit soumise à des pressions en vue de l'obliger à marquer son accord, elle prévoit en outre que nul ne peut être sollicité afin de concourir ou d'assister à un avortement, hormis deux exceptions. Premièrement, une femme qui souhaite faire interrompre sa grossesse dans les conditions prévues par la loi peut solliciter l'intervention d'un médecin. Ce médecin qui accepte de pratiquer une telle intervention peut demander à d'autres personnes, par exemple à des infirmiers ou à des auxiliaires médicaux, de l'assister, pour autant que ces personnes aient fait savoir préalablement, de leur plein gré et par écrit, qu'elles sont disposées à répondre à une demande en ce sens. À cet effet, elles doivent se faire inscrire sur une liste, renouvelable annuellement, reprenant les personnes éventuellement disposées à concourir ou à assister à un avortement.

*
* *

afbreken van een zwangerschap dit kenbaar moeten maken. Op die manier zal niemand zich gedwongen voelen mee te werken aan praktijken die tegen zijn of haar geweten ingaan.

Het Strafwetboek gaat er trouwens van uit dat zwangerschapsafbreking altijd een misdrijf blijft, behalve in de specifieke bij wet opgesomde gevallen en onder de bij wet gestelde voorwaarden. Het is daarom logisch dat stilzwijgend verondersteld wordt dat geneesheren, verplegers en paramedici altijd weigeren aan abortus mee te werken, behalve indien zij uitdrukkelijk kenbaar maken dat zij wel degelijk bereid zijn dit te doen.

Vandaar het voorstel om artikel 350, tweede lid, 6°, van het Strafwetboek te wijzigen in die zin dat elkeen die meewerkt aan of assisteert bij een abortus daarmee vooraf schriftelijk moet hebben ingestemd. Om te vermijden dat mensen onder druk gezet worden om een dergelijke instemming te geven, mag bovendien aan niemand de vraag gesteld worden om aan een abortus mee te werken of erbij te assisteren, behoudens twee uitzonderingen. Een vrouw die haar eigen zwangerschap wil laten afbreken onder de bij wet bepaalde voorwaarden mag een geneesheer hierom verzoeken. Een geneesheer die dergelijke ingreep wil uitvoeren mag anderen, zoals verplegers en paramedici, verzoeken daarbij te assisteren op voorwaarde evenwel dat deze anderen vooraf vrijwillig en schriftelijk te kennen hebben gegeven dat zij aanspreekbaar zijn voor een dergelijke vraag. Daartoe moeten hun namen genoteerd zijn op een jaarlijks te hernieuwen lijst van personen die eventueel bereid zijn mee te werken aan of te assisteren bij abortus.

Bart LAEREMANS.
Jurgen CEDER.
Anke VAN DERMEERSCH.

*
* *

PROPOSITION DE LOI**Article 1er**

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

L'article 350, alinéa 2, 6°, du Code pénal, modifié par les lois des 3 avril 1990 et 26 juin 2000, est remplacé par la disposition suivante :

« 6° Tout médecin, tout infirmier ou infirmière, tout auxiliaire médical et toute personne qui, dans l'exercice d'une fonction quelconque, concourt ou est associé à une interruption de grossesse, doit avoir déclaré au préalable, par écrit et sans équivoque, y être librement disposé.

Hormis le médecin sollicité par une femme en vue d'interrompre sa grossesse, ne pourront être sollicités pour concourir ou pour être associées à une interruption de grossesse que les personnes qui auront signalé librement et au préalable qu'elles sont disposées à accueillir une telle demande.

La demande doit être faite avant chaque interruption de grossesse par le médecin qui pratiquera l'intervention à la demande de la femme.

La déclaration selon laquelle on peut être sollicité pour concourir à une interruption de grossesse doit être faite par écrit auprès de l'établissement de soins où est pratiquée l'interruption de grossesse. Elle doit être renouvelée chaque année.

Le médecin qui refuse d'interrompre une grossesse n'est pas tenu d'en informer la femme, sauf s'il a fait savoir, lors de la première consultation, par écrit et sans équivoque, qu'il était disposé à interrompre la grossesse. Dans ce cas, il est tenu de notifier son refus par écrit dans les six jours qui suivent la première consultation. »

3 février 2011.

WETSVOORSTEL**Artikel 1**

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

Artikel 350, tweede lid, 6°, van het Strafwetboek, gewijzigd bij de wetten van 3 april 1990 en 26 juni 2000, wordt vervangen als volgt :

« 6° Elke geneesheer, elke verpleger of verpleegster, elk lid van het paramedisch personeel of elkeen die in gelijk welke functie medewerking verleent aan of betrokken is bij een zwangerschapsafbreking, mag dit slechts doen op voorwaarde dat hij of zij vooraf schriftelijk en ondubbelzinnig verklaard heeft hiertoe uit vrije wil bereid te zijn.

Behoudens aan de geneesheer tot wie een vrouw zich wendt met een vraag om haar zwangerschap af te breken, mag een vraag om medewerking of gelijk welke betrokkenheid bij een zwangerschapsafbreking slechts gesteld worden aan personen die zich vooraf op vrijwillige basis gemeld hebben als aanspreekbaar voor dergelijke vraag.

De vraag wordt voorafgaand aan elke zwangerschapsafbreking gesteld door de geneesheer die de ingreep op vraag van de vrouw zal uitvoeren.

De verklaring dat men aanspreekbaar is voor een zwangerschapsafbreking wordt schriftelijk afgelegd bij de instelling voor gezondheidszorg waar de zwangerschapsafbreking plaats vindt. Ze wordt jaarlijks hernieuwd.

De geneesheer die weigert een zwangerschap af te breken, is niet verplicht de vrouw daarvan in kennis te stellen, tenzij hij de vrouw bij haar eerste raadpleging schriftelijk en ondubbelzinnig te kennen gegeven zou hebben dat hij wel bereid was om haar zwangerschap af te breken. In dat geval geeft hij zijn weigering binnen zes dagen na de eerste raadpleging schriftelijk te kennen. »

3 februari 2011.

Bart LAEREMANS.
Jurgen CEDER.
Anke VAN DERMEERSCH.